

МЕХАНІЗМИ ВИБОРЧОЇ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглядається проблема фальсифікації голосів під час виборчого процесу. Висвітлюються основні механізми фальсифікації.

Ключові слова: виборчий процес, комісія, фальсифікація, політичні технології, маніпулювання.

Abstract

The paper deals with the problem of falsification of votes during the election process. The main mechanisms of falsification are highlighted.

Keywords: election process, commission, falsification, political technologies, manipulation..

Проблема фальсифікації голосів під час виборів є досить актуальною для різних держав, зокрема, України. Наше суспільство перебуває в очікуванні чергових виборів президента, спостерігаються потужний вплив політичних технологій і тривожність громадян. Більшість виборців сумніваються у впливовості свого голосу. Аби мінімізувати долю фальсифікації та вплив маніпулювальних технологій, необхідно розібратися з видами фальсифікації та знайти шляхи розв'язання цієї проблеми.

Доти, поки існують вибори, фальсифікація буде невід'ємною частиною передвиборного процесу. Статистика стверджує, що за роки незалежності України жодного члена виборчої комісії не було притягнуто до кримінальної відповідальності [1].

Розглянемо види фальсифікації. Фальсифікація можлива на етапі: підготовки до виборів; агітації; голосування; підрахунку голосів [2].

Фальсифікація підготовки до виборів: ще задовго до виборів, вчиняються певні дії, які можуть істотно впливати на результат виборів. Це може бути і внесення змін до законодавства і набрання спеціальної виборчої комісії т.д.

Фальсифікації на етапі агітації: перше місце безспірно займає наклеп, «чорний» піар, розповсюдження неправдивої/частково правдивої інформації в ЗМІ, мережі Інтернет і т.д.; тиск на бюджетників (студентів та держслужбовців); відкриття кримінального провадження проти якогось кандидата за різними фактами(реальними і надуманими); підготовка «своїх» членів виборчої комісії (це може бути і залякування, і підкуп і т.д.).

Фальсифікації на етапі голосування. Цей етап найбільше використовується для спотворення результатів виборів. Наведемо найбільш поширені схеми підміни голосів [3].

- «Карусель». Підготовлена людина виносить якимось чином з ділянки чистий бюлетень. Інша людина його «грамотно» заповнює, і передає наступному підготовленому виборцю. Той кидає заповнений бюлетень в урну, а чистий, який він отримує – виносить, і так по колу;

- «Мертві душі». Фактично основа багатьох інших схем. У списки виборців якимось чином вносяться дані про померлих, або взагалі придуманих людей. Під час або після голосування члени комісії або підготовлені люди отримують бюлетені за «мертві душі», ставлять «галочки» напроти «потрібного» кандидати і кидають в урну.

- «Купівля голосів». Видача грошової, або якоїсь іншої винагороди за голосування за певного кандидата. Підтвердженням звичайно служить фото бюлетня після виходу з дільниці, або, якщо є на дільниці камери спостереження, то показ свого заповненого бюлетня на камеру в онлайні [4, с. 170].

Каруселі, використання адміністративного ресурсу, маніпуляція громадською думкою та наявність

тіньових джерел фінансування виборчих кампаній ставлять кандидатів у нерівні умови та спотворюють реальне волевиявлення народу. Відомі приклади, коли підписувались пусті протоколи та перекодування бюлетенів. Часто фіксуються й старі добре перевірені методи – підписування членами комісій пустих протоколів для подальшого заповнення потрібними цифрами.

Фальсифікації на етапі підрахунку:

- псування бюлетнів якогось кандидата (вже підкупленими або заляканими членами комісії), такий бюлетень вважається недійсним і не зараховується при підрахунку. Достатньо трішки надірвати або помалювати ручкою;

- голова та члени комісії підписують пусті протоколи, в які пізніше вносяться «потрібні» данні;

- якщо є недостача голосів, то до пачки з бюлетнями додаються бюлетні за «потрібного» кандидата;

- існує підміна урни для голосування (існує спеціально підготовлена урна, з бюлетнями із голосами за «потрібного» кандидата) [5, с. 357].

Отже, цей список способів можна доповнювати. В остаточному підсумку, головне – не обрана технологія, а якість її виконання й людський ресурс. Теоретично можливо застосувати складні й багатоходові технології фальсифікації, які б забезпечили перемогу практично будь-якого кандидата. Проте сприйняття технологій та фальсифікацій відбувається на рівні свідомості, тобто ефективність технологій залежить від політичної культури і свідомості суспільства. Крім того, посилили відповідальність за правопорушення, пов'язані з виборами, що покликане запобігти фальсифікаціям. Якщо громадяни усвідомлять, що від їх голосу залежить майбутнє як держави, так і громадянина, потрібно раціонально підходити до вибору і стимулювати відповідальність політичних лідерів, то фальсифікацій буде набагато менше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Механізми фальсифікації виборів та деякі способи протидії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v32/12.pdf>

2. Механізми фальсифікації виборів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/POLITICS/mehanizmi_falsifikatsiyi_vivoriv_i_sposobi_protidiyi.html/

3. Фальсифікації на виборах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.instagram.com/p/Bu1mRLgFLKh/>

4. Денисюк С., Корнієнко В., Слободянюк А. «Персоніфікація» VS «Репутація» у політичному контексті математичного моделювання виборчих переваг. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2016. Vol. 3, Iss. 2. С. 165-171.

5. Денисюк С. Г. Ментальна природа сучасної політичної комунікації. *Політологічний вісник : збірник наукових праць*. Київ: ІНТАС, 2011. Вип. 56. С. 352-359.

Бушинська Аліна Сергіївна — студент кафедри комп'ютерних наук ВНТУ, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: 2kn15b.bushynska@gmail.com

Ваховський Віталій Миколайович — студент кафедри комп'ютерних наук ВНТУ, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vitalii.vakhovskiy@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільнополітичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Alina S. Bushynska — student of the Computer Sciences Chair, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 2kn15b.bushynska@gmail.com

Vitalii M. Vakhovskiy — student of the Computer Sciences Chair, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vitalii.vakhovskiy@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com